

2. Кінг С. 11/22/63; пер. з англ. та ком. О. Красюка; Київ: КСД. 2012. 896 с.
3. Кінг С. Сяйво; пер. з англ. та ком. О. Красюка; Харків: КСД. 2015. 640 с.
4. King S. 11/22/63. New York: Scribner. 2011. 849 p.
5. King S. Shining. New York: Anchor Books. 2012. 660 p.

ЕПІТЕКСТКАЛЬНИЙ ОРЕОЛ ПЕРЕКЛАДУ

Вітяк Ю. М.

*аспірант кафедри теорії і практики перекладу,
асистент кафедри української мови та методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Паратекстуальне поле твору належить до стрижневих аспектів, що впливають на рецептивну специфіку. Дослідження цього явища помітно пожвавлюється після теоретичних обґрунтувань французького літературознавця Ж. Женетта, який вводить у науковий обіг поняття «паратекст», окреслюючи його складові [1, с. 11].

Категорія перітексту значною мірою позначена вербальним виявом і охоплює компоненти, що розташовані довкола тексту (передмови, заголовки, присвяти, примітки, післямови тощо). У цьому ключі статус ілюстрацій може класифікуватися як перітекстуальний (якщо вони розміщені всередині видання, або є елементом обкладинки), або епітекстуальний (коли зображення фізично не становить єдність із виданням, як це можемо простежити на прикладі афіші, на якій розміщено фотокопію графічного сегмента видання).

Вивчення тексту із урахуванням позатекстових чинників стало узвичаєною парадигмою наукових досліджень. Хоча, слушно зауважити, – услід за В. Дж. Т. Мітчеллом – різниця між словами та зображеннями не лише розглядається як основоположна, а й водночас позначається полярністю цих аспектів, адже «... вони залучають до свого змагання всі протилежності та опозиції, які пронизують дискурс критики, в основі яких єдина теорія мистецтва...» [2, с. 47].

Відмінність між вербальним і невербальним творінням полягає у різних репрезентаціях художніх знаків, тоді як фактором, що об'єднує, вважається семіотика «яка сподівається досягнути будь-які знаки» [2, с. 47]. Попри низку розрізнявальних ознак, мусимо зауважити, що перітекстуальні та епітекстуальні аспекти увиразнюють межі семантичного поля твору та впливають на інтерпретаційний потенціал, адже поява нових інфоприводів, скажімо, видання життєпису автора, що містить факти, які не були відомі раніше, змінюють читацьку рецепцію.

Важливість епітекстуальної природи твору артикулюється після формулювання поняття «параперекладу», здійсненого Grupo T&P (дослідницькою групою перекладу&параперекладу Університету Віго). Науковці «вийшли за межі

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

дослідження літературного тексту, аналізуючи та вивчаючи естетичні, політичні, ідеологічні, культурні наслідки будь-якого типу паратексту у перекладі» [5, с. 321].

На думку Х. Юсте-Фріаса, існування тексту не можна уявити без паратексту, відтак екзистенція перекладеного тексту передбачає існування парапекладу [3, с. 251].

Варто зазначити, що перітекстуальний епітекстуальний ореал перекладу зазнає різноманітних змін. Перевидання книги може містити елементи, запропоновані у процесі чергової адаптації твору. Також сегменти оригіналу (включно із суто авторськими паратекстами) іноді вилучаються у результаті редакторських рішень. Це саме стосується й епітекстуальних компонентів – прес-релізів, оголошень, реклам, трейлерів, рекламних листівок, світлин, постерів та ін. – які з'являються й зникають у різний час. Йдеться про період, коли переклад готується до друку, оприлюднений, перевиданий тощо.

Ліквідація епітекстуальних аспектів відбувається як *фізично* (утилізація друкованих матеріалів, зокрема афіш, брошур, плакатів після проведення події), так і *віртуально* (скажімо, коли допис, пов'язаний із зустріччю з перекладачем, або ж інтерв'ю видаляють із мережевого простору).

Таким чином, врахування епітекстуального виміру перекладу відіграє важливу роль у процесі осягнення семантичного поля твору та можливостей його інтерпретації, що разом із перітекстуальними чинниками уможливорює повніше розуміння книги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Genette, G. (1987). *Seuils* : сайт URL: <https://archive.org/details/seuils0000gene/page/10/mode/2up> (дата звернення: 01.01.2023).
2. Mitchell W. J. T. (1986). *Iconology. Image, Text, Ideology*. Chicago: University of Chicago Press.
3. Riera, J. B. (2018). The role of epitexts in drama translation, Complutense University of Madrid, pp. 249-268.
4. Yuste-Frías, J. (2005). Deconstrucción, traducción y paratraducción en la era digital. In J. Yuste Frías and A. Álvarez Luján (eds) (2005). *Estudios sobre traducción: teoría, didáctica, profesión*. Vigo: Universidad, pp. 59–82.
5. Yuste-Frías, J. (2015). Paratraducción: la traducción de los márgenes, al margen de la traducción. *Delta*, 31(especial), pp. 317-347.